

Conferència inaugural a càrrec de Josep M. Terricabras

En primer lloc, us vull agrair a tots, i en especial a en Jordi Planas, que m'hàgiu convidat a aquest esplèndid acte de celebració. Seré breu. S'ha anunciat això que faré ara com una conferència-xerrada, però dir-ho així em sembla una mica pompós. Només seran unes paraules i diré coses que vosaltres ja sabeu, però que a vegades va bé de recordar, de recordar-nos-les. Són trenta-un anys de l'agenda! Déu-n'hi-do!

És un fet que el món va cada dia pitjor: nosaltres protestem, en protestem i n'hem de protestar, però d'això, no n'hi ha prou. Les institucions i la ciutadania democràtica —que al cap a i la fi és la que fabrica les institucions— o aquesta mateixa agenda, no es poden limitar a protestar, a denunciar. Aquest cartell ho diu, però no ens podem limitar a denunciar ni tampoc a interpretar el món, sinó que l'hem de transformar. És qüestió de supervivència, en front d'un capitalisme que fomenta l'egoisme individualista i el guany immediat. El capitalisme, que és el mal dels mals, ha passat de ser només una pràctica político-econòmica a ser psicologia profunda de moltíssima gent. S'ha ficat en el cap i en el cor d'una gran majoria. S'accepta el capitalisme amb natu-

ralitat, se li volen fer reformes, posar pegats. Tal com s'accepten en molts llocs de la terra, i entre nosaltres, el feixisme i l'extrema dreta. Capitalisme, feixisme i extrema dreta no es poden separar.

I què podem fer? Em sembla que ens cal entendre que en el principi és el verb, però que, com diu Goethe, també en el principi era l'acció. Acció individual, és clar, però sobretot acció popular i col·lectiva. Permeteu-me que ara critiqui dues idees que molta gent accepta, jo no. I, en aquest cas, jo tinc raó, i confio que vosaltres ho compartiu amb mi. Les dues idees nefastes són aquestes:

a) D'una banda la idea que es té dels drets. Hi ha gran debat sobre els drets individuals i es discuteix si hi ha drets col·lectius o no. La meva afirmació clara i rodona és la següent: no és que només hi hagi alguns drets col·lectius, com ara els drets nacionals, per exemple. El que afirmo és que TOTS els drets són col·lectius. N'explicaré el perquè. Si agafem el col·lectiu de professors, el col·lectiu de pares i mares, el d'homosexuals, el de pescadors, el de presos, o qualsevol altre, veiem que, com que els drets d'aquests col·lectius s'han d'aplicar concretament, els beneficiaris dels drets són els membres individuals de cada col·lectiu. Però el dret no se'ls concedeix a ells, sinó al seu col·lectiu! Quan es diu que es concedeix un dret a un individu, no se li està pas concedint un dret sinó un privilegi, perquè s'està dient que aquest individu es tractarà diferent, es tractarà millor que els altres. El capitalisme, però, no pot acceptar aquesta visió: per a ell, els drets han de ser individuals, com més individuals millor. I és que la gent s'ajup més fàcilment d'un en un que no pas com a col·lectiu. Però nosaltres sabem que els drets són col·lectius. I per això l'agenda i totes les campanyes que nosaltres estem fent des de fa trenta anys, i més, són campanyes a favor dels drets col·lectius, dels drets dels pobles, de les nacions, dels grups indígenes, dels grups desfavorits, de tots.

b) L'altra idea, que també és acceptada tranquil·lament per molts, i que jo tampoc no accepto, és aquesta: s'entén molt malament què vol dir "llibertat". Com que hi ha èpoques, territoris i poders que no accepten la llibertat de cap mena, a la gent li sembla una gran cosa quan pot dir "la meva llibertat comença on acaba la de l'altre". Així sembla que almenys hi ha una mica de llibertat. Però quan algú diu "la meva llibertat comença on acaba la de l'altre", jo em pregunto: "i si la de l'altre no s'acaba mai?" Quan començarà la meva? No, la idea ha de ser completament diferent. El que hem de dir i proclamar és que "la meva llibertat *comença on comença* la de l'altre". Les llibertats, o comencen juntes o no existeixen, i llavors ja només existeixen privilegis, existeixen favors, existeixen situacions favorables per a uns i perjudicials per als altres.

Aquestes dues idees que he comentat em semblen d'una importància extraordinària, perquè fixeu-vos que en el fons del fons, tota la pràctica social, política, econòmica, etc., es basa en idees que ningú examina mai, que es van inculcant, que ens acabem creient i, a nosaltres mateixos, llavors ja ens costa molt més de canviar les coses, perquè si ens hem cregut la idea que regeix les coses, com voleu canviar les coses amb aquella idea. És la idea la que és dolenta, és el principi el que és dolent i avui només volia remarcar els drets, que sempre són col·lectius, aplicats a individus. Això és allò de les matemàtiques, la diferència entre una classe i un membre de la classe. Una classe és un conjunt de coses i el membre en forma part. És a les classes, als grups, als conjunts, que se'ls accepten o se'ls mengen els drets i les llibertats, perquè aquests sempre han de començar junts.

M'agrada molt una de les moltes frases de Pere Casaldàliga, que jo feia servir sovint en plena campanya electoral al Parlament Europeu: "Les meves causes són més importants que jo". Recordo també que fa molts anys li vaig demanar si estaria d'acord que el proposéssim per al premi Nobel de la Pau. No ho he explicat mai fins ara. I em va contestar agraint-ho, però dient que no. Feia poc que ja li havien donat a la Rigoberta Menchú.

Recordem-ho sempre: les nostres causes són molt més importants que tots nosaltres. Per tant hem de reaccionar amb l'acció, amb l'organització popular i col·lectiva, de col·lectius petits i grans.

A l'Àfrica, la "no-ingerència" i la "sobirania nacional" són raons per conservar els drets dels tirans i d'una minoria que es considera gairebé com Déu. Europa i el món occidental ho aproven mentre comprin armes i els deixin explotar les matèries primeres i els pobles. El diners no té color ni raça ni religió, ni sentit de la veritat i la justícia.

Quim Vallmajó
Missioner

